

STANDARYZACJA DOBORU INSTRUKTORÓW SZKOLENIA LOTNICZEGO

**Zdzisław Jabłoński
Departament Personelu
Lotniczego ULC**

STANDARYZACJA DOBORU INSTRUKTORÓW SZKOLENIA

LOTNICZEGO

- **JAR-FCL 1.300 Szkolenie – zasady ogólne**
- Nikt nie będzie prowadził szkolenia lotniczego wymaganego dla wydania dowolnej licencji pilota lub wpisywanego do niej uprawnienia, dopóki nie posiada:
 - licencji pilota z uprawnieniami instruktorskimi; lub
 - specjalnego upoważnienia przyznanego przez Państwo członkowskie JAA w przypadkach, kiedy:
 - do eksploatacji wprowadzane są nowe samoloty; lub
 - rejestruje się samoloty historyczne lub specyficznej produkcji, dla których nikt nie posiada uprawnień instruktorskich; lub
 - szkolenie prowadzone jest poza Państwem członkowskim JAA przez instruktorów nieposiadających licencji JAR-FCL (patrz AMC FCL 1.300).
- Nikt nie będzie prowadził szkolenia lotniczego na symulatorze lotu dopóki nie posiada uprawnienia instruktora pilotażu (samoloty) (FI(A)), instruktora na typ (samoloty) (TRI(A)), instruktora w lotach wg wskazań przyrządów (samoloty) (IRI(A)), instruktora na klasę CRI(A) lub upoważnienia instruktora na symulatorze MCCI(A), SFI(A) [lub STI(A)]. Powyższy ustęp (a)(2) odnosi się również do szkolenia na urządzeniach szkoleniowych.

JAR-FCL 1.310 Uprawnienia instruktorskie – zasady ogólne

- **Wymagania wstępne.** Każdy instruktor powinien (chyba, że postanowiono inaczej):
- posiadać, licencję, uprawnienia i kwalifikacje właściwe dla zakresu prowadzonego szkolenia, oraz
- mieć nalot 15 godzin jako pilot na typie lub klasie samolotu na którym szkolenie będzie się odbywać, i
- mieć możliwość pełnienia funkcji jako pilot-dowódca podczas takiego szkolenia.
- **Wielokrotność funkcji.** Instruktorzy nie są ograniczeni do pełnienia jednej roli jak np. instruktora szkolenia lotniczego (Fis), na typ (TRIs), na klasę (CRIs), czy w lotach wg przyrządów (Iris), pod warunkiem, że spełnia założenia wymagane w tej części JAR-FCL.
- **Zaliczenia na poczet kolejnych uprawnień.** Posiadacz uprawnienia instruktorskiego ubiegający się o kolejne uprawnienia instruktorskie może zaliczyć na poczet praktyki wymaganej dla uzyskania tego uprawnienia te umiejętności nauczania i szkolenia, jakimi wykazał się przy korzystaniu z aktualnie posiadanego uprawnienia instruktorskiego.

JAR-FCL 1. 335 FI(A) – Wymagania wstępne

- **Przed dopuszczeniem do zatwierdzonego szkolenia** na uprawnienie instruktora pilotażu (samoloty) (FI(A)), kandydat musi mieć:
- ***co najmniej licencję CPL(A) lub nalot co najmniej 200 godzin, w tym, 150 godzin lotu jako pilot-dowódca (PIC), jeśli posiada licencję pilota turystycznego PPL(A);***
- ***spełnić wymagania, dot. wiedzy teoretycznej posiadacza licencji pilota zawodowego (samoloty) (CPL(A))*** podane w Załączniku 1 do JAR-FCL 1.470(b);
- *uzyskać nalot, co najmniej 30 godzin na samolotach jednosilnikowych tłokowych, z których co najmniej 5 godzin musi zostać uzyskane w czasie sześciu miesięcy bezpośrednio poprzedzających wstępny egzamin praktyczny, podany w punkcie (f) poniżej;*
- *odbyć co najmniej 10 godzin szkolenia praktycznego w lotach wg wskazań przyrządów (IR), przy czym nie więcej niż 5 godzin może być uzyskane na urządzeniu do szkolenia procedur lotu (FNPT) lub na symulatorze lotu;*
- *wykonać co najmniej 20 godzin lotów nawigacyjnych jako pilot-dowódca (PIC) samolotu, w tym lot po trasie nie krótszej niż 540 km (300 NM) z dwoma lądowaniami z pełnym zatrzymaniem na dwu różnych lotniskach; oraz*

CD

- *w czasie sześciu miesięcy bezpośrednio poprzedzających rozpoczęcie szkolenia zdać przed wykwalifikowanym zgodnie z JAR-FCL 1.330(f) instruktorem pilotażu (samoloty) (FI(A)) specjalny, wstępny, praktyczny egzamin kwalifikacyjny, oparty o kontrolę umiejętności podaną w Załączniku 3 do JAR FCL 1.240. Egzamin praktyczny będzie podstawą oceny możliwości podjęcia przez kandydata szkolenia instruktorskiego.*
- **JAR-FCL 1. 340 FI(A) – Szkolenie**
- **Kandydat** ubiegający się o wydanie uprawnienia instruktora pilotażu (samoloty) (FI(A)) *musi ukończyć zatwierdzone szkolenie teoretyczne i praktyczne (patrz Załącznik 1 do JAR-FCL 1.340 i AMC FCL 1.340) prowadzone w zatwierdzonym ośrodku szkolenia lotniczego (FTO)*
- Celem szkolenia jest nauczanie kandydata umiejętności prowadzenia szkolenia praktycznego na samolotach jednosilnikowych z załogą jednoosobową, wymaganego dla uzyskania licencji pilota turystycznego (samoloty) (PPL(A)). **Szkolenie praktyczne obejmuje co najmniej 30 godzin lotów szkolnych, z których 25 godzin ma być lotami z instruktorem na dwusterze.**
- Pozostałe 5 godzin może być lotami wspólnymi kandydatów (np. dwóch kandydatów wykonuje wspólnie lot podczas, którego ćwiczą czynności szkoleniowe). Pięć godzin z tych 25 godzin może być uzyskane na symulatorze lotu lub na FNPT zatwierdzonym do tego celu przez władzę lotniczą. *Czasu egzaminu praktycznego nie wlicza się do czasu szkolenia instruktorskiego.*

JAR-FCL 1.345 FI(A) - Umiejętności

- **Kandydat** ubiegający się o wydanie uprawnienia instruktora pilotażu (samoloty) (FI(A)) *musi wykazać się przed wyznaczonym do tego przez Władzę Lotniczą egzaminatorem pilotażu (samoloty) (FE(A)), że posiada umiejętności wyszkolenia ucznia-pilota do poziomu wymaganego dla wydania licencji pilota turystycznego (samoloty) (PPL(A)), w tym szkolenie w czynnościach przed i po locie, a także prowadzenie szkolenia teoretycznego zgodnie z wymaganiami podanymi w Załącznikach 1 i 2 do JAR-FCL 1.330 i 1.345.*
- [Zmiana 1, 01.06.00]
- **JAR-FCL 1. 350 FI(A) – Wydanie uprawnień**
- **Kandydat** ubiegający się o wydanie uprawnienia instruktora pilotażu (samoloty) (FI(A)):
 - (a) *który spełnił wymagania podane w JAR-FCL 1.310, 1.315 i 1.335 do 1.345,*
 - *lub*
 - (b) *któremu wydano specjalne upoważnienie zgodnie z Załącznikiem 1 do JAR-FCL 1.300, spełnia wymogi JAR-FCL 1.355 i jest posiadaczem licencji JAR-FCL*
- *spełnia też wymagania dla wydania uprawnienia instruktora pilotażu (samoloty) (FI(A)), z zastrzeżeniem warunku wstępnego ograniczenia uprawnienia jak podano w JAR-FCL 1.325.*

JAR-FCL 1.355 FI(A) - Przedłużenie lub wznowianie ważności uprawnienia

- **Posiadacz uprawnienia instruktora pilotażu (samoloty) (FI(A))** ubiegający się o przedłużenie jego ważności musi spełnić dwa spośród trzech poniższych warunków:
 - (1) wykonać w okresie ważności uprawnienia, co najmniej 100 godzin lotów szkolnych jako FI, CRI, IRI lub egzaminator, z których 30 godzin musi być uzyskane w okresie 12 miesięcy bezpośrednio poprzedzających datę wygaśnięcia ważności uprawnienia FI. Jeżeli przedmiotem przedłużenia jest uprawnienie instruktora szkolenia w lotach wg wskazań przyrządów na samolotach (IRI(A)) to z powyższych 30 godzin co najmniej 10 godzin musi być szkoleniem w lotach wg wskazań przyrządów na samolotach;
 - (2) uczestniczyć w okresie ważności uprawnienia instruktora (FI) w zatwierdzonym przez władzę lotniczą seminarium doszkalającym dla instruktorów pilotażu (FI) (patrz AMC FCL 1.355(a)(2));
 - (3) zaliczyć w okresie 12 miesięcy bezpośrednio poprzedzających termin wygaśnięcia uprawnienia kontrolę umiejętności, jak wyszczególniono w Załącznikach 1 i 2 do JAR-FCL 1.330 i 1.345.
- (b) Dla co drugiego wznowienia posiadacz uprawnienia instruktora pilotażu (samoloty) (FI(A)) musi, jako jeden z dwóch koniecznych do spełnienia warunków JAR-FCL 1.355(a) zdać egzamin teoretyczny i praktyczny jako opisano w Załączniku 1 i 2 do JAR-FCL 1.330 i 1.345.
- (c) Jeżeli uprawnienie utraciło swoją ważność, wnioskujący musi w ciągu 12 miesięcy przed wznowieniem, spełnić wymagania podane w (a)(2) oraz (a)(3) powyżej.

STANDARYZACJA OCENY UMIEJĘTNOŚCI UCZNIA-PILOTA

- **Załącznik 1 do JAR–FCL 1.125**
- **Licencja pilota turystycznego PPL(A) - podsumowanie szkolenia**
- (patrz JAR–FCL 1.125)
- (patrz AMC FCL 1.125)
- **1 Celem szkolenia do licencji pilota turystycznego (samoloty) (PPL(A)) jest wyszkolenia pilota-ucznia do bezpiecznego i sprawnego latania zgodnie z zasadami wykonywania lotów z widzialnością (VFR);**
-
- **SZKOLENIE TEORETYCZNE**
- **2 Zakres szkolenia teoretycznego dla uzyskania licencji pilota turystycznego (samoloty) (PPL(A)) obejmuje następujące przedmioty:**
- **Prawo lotnicze, Ogólna wiedza o samolocie, Osiągi i planowanie, Człowiek; możliwości i ograniczenia, Meteorologia, Nawigacja, Procedury operacyjne, Zasady lotu i łączność.**
- **Szczegółowe dane dotyczące szkolenia teoretycznego podane są w AMC FCL 1.125.**

CD

SZKOLENIE PRAKTYCZNE

- Zakres szkolenia praktycznego dla uzyskania licencji pilota turystycznego (samoloty) (PPL(A)) obejmuje:
- **czynności przed lotem**, łącznie z obliczeniem ciężaru i środka ciężkości, przegląd i obsługa samolotu;
- **zasady ruchu na lotnisku** i w kręgu nadlotniskowym, środki ostrożności i procedury unikania kolizji;
- pilotowanie samolotu na podstawie zewnętrznych punktów odniesienia;
- **lot z krytycznymi prędkościami minimalnymi**, rozpoznawanie i wyprowadzanie z przeciągnięcia początkowego
- i pełnego;
- **lot z krytycznymi prędkościami maksymalnymi**, rozpoznawanie i wyprowadzanie ze stromej spirali;
- starty i lądowania normalne oraz przy bocznym wietrze;
- **starty przy maksymalnych osiąгах** (krótkie lądowisko, zachowanie wysokości nad przeszkodami), lądowania w ograniczonym terenie;
- **lot wyłącznie na podstawie wskazań przyrządów pokładowych**, łącznie z wykonaniem zakrętów poziomych
- o 180° (szkolenie to może być prowadzone przez instruktora szkolenia w powietrzu FI(A)) lub STI(A);
- **przeloty nawigacyjne** z wykorzystaniem zewnętrznych punktów odniesienia, nawigacja zliczeniowa i w oparciu o pomoce radionawigacyjne;
- **sytuacja awaryjne**, łącznie z symulowaniem nieprawidłowego działania wyposażenia samolotu;
- loty oraz przeloty na i z lotnisk kontrolowanych, podporządkowanie się procedurom służb ruchu lotniczego, frazeologia i procedury łączności.

Załącznik 1 do JAR–FCL 1.130 & 1.135

Egzamin teoretyczny i praktyczny na licencję pilota turystycznego PPL(A)

- **EGZAMIN TEORETYCZNY**

- 1 Procedury przeprowadzania egzaminu na licencję pilota turystycznego PPL będą ustalone przez Władze Lotniczą.
- Egzamin będzie przeprowadzony w formie pisemnej w ciągu jednego lub więcej dni, według uznania Władzy Lotniczej
- i składać się będzie z dziewięciu przedmiotów wyszczególnionych poniżej. Egzamin zawierać będzie łącznie nie mniej niż 120 pytań. Arkusz egzaminacyjny może zawierać więcej niż jeden przedmiot.
- 2 Większość pytań powinny stanowić pytania testowe wielokrotnego wyboru odpowiedzi (*multiple choice*).
-
- 3 Egzamin powinien być przeprowadzony w języku, jaki Władza Lotnicza uzna za właściwy. Władza Lotnicza poinformuje kandydata w jakim języku (językach) egzaminy będą przeprowadzane.
-
- 4 Egzamin z przedmiotu będzie zaliczony po uzyskaniu minimum 75% odpowiedzi prawidłowych. Punktowane będą jedynie odpowiedzi poprawne.
-
- 5 Jeśli w przepisach JAR-FCL nie podano inaczej, kandydat pozytywnie zaliczył egzamin teoretyczny na licencję pilota turystycznego (samoloty (PPL(A))), jeżeli zaliczył wszystkie jego części w okresie do 18 miesięcy, licząc od końca miesiąca, w którym kandydat pierwszy raz przystąpił do egzaminu. Egzaminy teoretyczne ważne są 24 miesiące od daty ich pozytywnego zaliczenia.

CD

- **EGZAMIN PRAKTYCZNY**

- 6 Kandydat ubiegający się o dopuszczenie do egzaminu praktycznego na licencję pilota turystycznego (samoloty (PPL(A))) będzie zdawał egzamin na tym samym typie/klasie samolotu na którym był szkolony. Kandydat może zdawać egzamin praktyczny na samolocie jednosilnikowym lub wielosilnikowym pod warunkiem, że zgodnie z JAR-FCL 1.255 lub 1.260 posiada 70 godzin nalotu jako pilot-dowódca (PIC) na samolocie wielosilnikowym. Samolot przeznaczony do zdawania egzaminu praktycznego musi spełniać wymagania dla samolotów szkolnych (patrz Załącznik 1 do JAR – FCL 1.125).
- 7 Ustalenia administracyjne dotyczące potwierdzenia gotowości kandydata do przystąpienia do egzaminu, oraz dotychczasowe wyniki szkolenia kandydata przedstawiane egzaminatorowi określa Władza Lotnicza.
- 8 Kandydat musi zdać części od 1 do 5 egzaminu praktycznego, oraz część 6, jeżeli egzamin zdawany jest na samolocie wielosilnikowym. Niezaliczenie jakiegokolwiek punktu w danej części powoduje niezaliczenie całej części egzaminu. Niezaliczenie więcej niż jednej części powoduje konieczność powtórnego zdania egzaminu. Kandydat, który nie zdał tylko jednej części egzaminu będzie musiał ponownie zdawać tylko tę część. Powtórne niezaliczenie dowolnej części egzaminu, również części uprzednio zdanych, wymaga powtórnego przystąpienia kandydata do całego egzaminu praktycznego. Wszystkie części egzaminu praktycznego powinny zostać zdane w ciągu sześciu miesięcy.
- 9 W przypadku niezaliczenia egzaminu praktycznego, może się okazać, że wymagane jest dalsze szkolenie. W przypadku dwukrotnego niezaliczenia wszystkich części egzaminu, powinno być przeprowadzone dalsze szkolenie w zakresie określonym przez Władzę Lotniczą. Do egzaminu praktycznego można przystępować dowolną ilość razy.

SYSTEM EGZAMINOWANIA INSTRUKTORÓW

- **JAR–FCL 1.460 Egzaminator instruktorów pilotażu (samoloty) (FIE(A)) – uprawnienia i wymagania**
- Egzaminator instruktorów pilotażu (FIE(A)) jest uprawniony do prowadzenia egzaminów praktycznych oraz sprawdzianu umiejętności w celu przedłużenia ważności uprawnień instruktora pilotażu, pod warunkiem, że posiada nalot nie mniejszy niż 2 000 godzin jako pilot samolotów, w tym nie mniej niż 100 godzin szkoląc ubiegających się o uprawnienia instruktora pilotażu (FI(A)).

ZAGROŻENIA

1. ZAGROŻENIE W ZAKRESIE DOBORU INSTRUKTORÓW WYSTĘPUJE W OBSZARZE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH ANGAŻOWANYCH INSTRUKTORÓW I JEST SPOWODOWANE ICH MAŁYM DOŚWIADCZENIEM.
2. ZAGROŻENIE W ZAKRESIE OCENIANIA UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW-PILOTÓW WYNIKA Z PKT. 1 ORAZ BRAKU BEZPOŚREDNIEGO NADZORU ZE STRONY ULC NAD PROCESEM SZKOLENIA DO LICENCJI PPL.
3. ZAGROŻENIE W OBSZARZE EGZAMINOWANIA FI WYNIKA Z BRAKU BEZPOŚREDNIEGO NADZORU NAD PROCESEM SZKOLENIA I EGZAMINOWANIA NA UPRAWNIENIE INSTRUKTORA PILOTAŻU (FI).

DZIAŁANIA NAPRAWCZE

- **WDROŻENIE OPRACOWYWANEGO SYSTEMU NADZORU BEZPOŚREDNIEGO ULC, OPARTEGO NA SEN (senior egzaminator), IN (inspektor nadzoru) A BĘDĄCYCH ETATOWYMI PRACOWNIKAMI ULC I POSIADAJĄCYCH STOSOWNE KWALIFIKACJE I UPOWAŻNIENIA PREZESA ULC.**
- **PRZYJĘCIE ZASADY KIEROWANIA NA EGZAMIN FI DO SEN LUB IN.**